

Θέατρον Νεαπόλεως: «*Ο Ναστραδίν Χόντζας*», φάρσα εἰς πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Γερ. Βώκου.

Τὴν ἐπομένην τῆς πρώτης παραστάσεως, ἔγραψα διὰ τὸ «*Νέον Ἄστυ*» μίαν κριτικὴν. Μολονότι τὸ ἔργον—παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν,—ἐπαίχθη ἀκόμη πέντε φορὰς, δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ μεταβάλω γνώμην περὶ τῆς ἀξίας του. Καὶ ἀντιγράφω ἐδῶ τὴν κριτικὴν μου, σχεδὸν αὐτολεξεῖ.

Τὸ πλέον κτυπητόν, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ μεγαλύτερον λάττωμα τῆς φάρσας αὐτῆς, εἶνε ὅτι διαψεύδει τὸν

τίτλον τῆς. Ὁ Ναστραδίν Χόντζας, δὲν εἶνε ὁ θανάσιος ἐκεῖνος Χόντζας ποῦ ξεύρομεν. Ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτά του τουλάχιστον, εἶχαμεν πολὺ διαφορετικὴν ἰδίαν περὶ τοῦ χαρακτήρος του, τῆς ιδιορρυθμίας του τῆς εὐφυίας του, τῆς φιλοσοφίας του, τῆς μορφῆς του ἐν γένει—ἀκόμη ἴσως καὶ περὶ τοῦ βίου του. Ὁ κ. Βώκος ἠθέλησε νὰ μᾶς ἀνατρέψῃ αὐτὴν τὴν ἰδέαν καὶ νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀντὶ τοῦ εἰρωνος φιλοσόφου ἓνα ἀνήθικον λογᾶν, ἀντὶ τοῦ πρωτοτύπου πανούργου ἓνα κοινὸν κατεργάρον, ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀκάκου κατὰ βᾶθος νοικοκύρη, ἓνα ἀπρόοπτον καὶ φαρμαρόνον Πρωθυπουργόν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν Ναστραδίν δὲν διατηρεῖ παρὰ τὰ παλιὰ του ἀνέκδοτα· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ φαίνονται τόσο ἀταίριαστα μὲ τὸν νέον του χαρακτήρα, ὥστε εἰς τὸ στόμα του κατανιοῦν ἡλιθιότητες.

Ὁ κ. Βώκος πλάττει περὶ τὸ ἀυθαίρετον αὐτὸ πρόσωπον ἓνα μῦθον ἐπίσης αὐθαίρετον, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κάμῃ τὸν φανταστικόν του Ναστραδίν διοργανωτὴν ἐνὸς Κράτους, ὁμοίου τάχα μὲ τὸ ἰδικόν μας, καὶ νὰ λάβῃ ἀφορμὴν ἐπικαίρων ὑπαινιγμῶν καὶ συγκρίσεων εἰς βᾶρος μας. Ἡ ἰδέα αὐτὴ δὲν εἶνε τόσο ἀτυχῆς. Μία πολιτικὴ φάρσα ἀνατολίτικη, ἡμποροῦσε νὰ σατυρίζῃ ὡραῖα τὸ «*πρότυπον βασιλείου τῆς Ἀνατολῆς*». Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς ἀντιπατριωτικοὺς ὑπαινιγμοὺς τοῦ κ. Βώκου,—καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη ἀτυχία,—λείπει τὸ πνεῦμα ποῦ θὰ τοὺς ἐξήγγιζε. Σάτυρα δὲ χωρὶς πνεῦμα εἶνε μόνον κακία καὶ ἀσέβεια.

Ἐδῶ πρέπει νὰ νοίξω μίαν παρένθεσιν. Ὁ κ. Βώκος, ἀπαντῶν εἰς τὸ ἄρθρον μου αὐτό, μ' ἐπροκάλεσε νὰ τοῦ δηλώσω ἂν δὲν θεωρῶ κ' ἐγὼ τὴν πολιτικὴν μας κατάστασιν τόσο ἐκρυθμον, ὥστε νὰ νομίζω ὅτι ἐπιτρέπεται καὶ ὁ ἀπὸ σκηνῆς σατυρισμὸς τῆς, χωρὶς νὰ εἶνε τοῦτο κακία καὶ ἀσέβεια. Πῶς ὄχι; Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶπα ὅτι κάθε σάτυρα ἐν γένει εἶνε κακία καὶ ἀσέβεια. Ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνη ποῦ δὲν ἔχει πνεῦμα. Ἄν ὁ κ. Βώκος νομίζῃ ὅτι ἡ σάτυρά του ἦτο πνευματώδης, ἐγὼ δὲν ἐσημάτισα αὐτὴν τὴν ἰδέαν. Καὶ δυστυχῶς οὔτε ὁ ἄλλος κόσμος. Οἱ «*ὑπαινιγμοὶ*» ἐκεῖνοι περὶ στρατοῦ, στόλου, διοικήσεως, δικαιοσύνης κτλ. ἐθύμωσαν μᾶλλον ἀντὶ νὰ φαιδρύνουν τοὺς θεατὰς. Ὁ συγγραφεὺς δὲν κατώρθωσε νὰ τοὺς κάμῃ νὰ γελάσουν τόσο, ὥστε νὰ συγχωρήσουν τὴν ἀσέβειαν. Καὶ ἐδῶ ἡ παρένθεσις κλείει.

Ὅσον διὰ τὴν κατασκευὴν, τὴν πλοκὴν καὶ τὴν σκηρικὴν οἰκονομίαν τοῦ ἔργου, τίποτε τὸ «*τεχνικόν*» δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν. Ἄλλοτε ὁ κ. Βώκος μᾶς ἐφάνη πολὺ θεατρικώτερος. Τὸ νέον ἔργον του ἔχει τὸν ἐξωφρενισμὸν μίας φάρσας· ἀλλ' ὄχι εἰς τὸν πρῆποντα βαθμόν. Θὰ ἤνυχο κανεῖς ἢ νὰ ἦτο ὀλιγώτερος, διὰ νὰ ἔχη νὰ κάμῃ μὲ ἀληθινὴν, σοβαρὰν κωμωδίαν ἢ πολὺ μεγαλειότερος, διὰ νὰ γελᾷ ἐπιτέλους μόνον μὲ τὸν ἐξωφρενισμὸν. Ὁ διάλογος πάλιν δὲν μᾶς ἐφάνη οὔτε λεπτός, οὔτε κἂν χονδρονόστιμος. Καὶ ἀπὸ τὰς ἐπικαίρους εὐφυολογίας, μία ἢ δύο νομίζομεν ὅτι ἐπροκάλεσαν ἀληθινὴν ἰλαρότητα.

Τὰ τραγουδάκια τοῦ δημοφιλῆς συνθέτου κ. Κοκκίνου, ἀνατολικῆς χορείας, εὐχάριστα· ἀλλ' ἡ «*ἐνορχήστρωσις*» των μᾶς ἐφάνη ἀκατάλληλος,—ἂν καὶ εἰς αὐτὸ ἡμπορεῖ νάπατώμεθα. Καὶ ἡ ὑπόκρισις ἀρκετὰ καλὴ καὶ ἡ σκηνοθεσία καλλίστη. Μόνον τὰ αὐτοσχέδια ἰταλικά τοῦ κ. Ταβουλάρη,—τὰ συμπεριλαμβανόμενα καὶ αὐτὰ εἰς τὴν σκηνοθεσίαν, διότι δὲν εἶνε βέβαια ἔργον τοῦ συγγραφέως,—μᾶς ἔκαμαν τὴν ἐντύπωσιν πολυτελείας ὑπὲρ τὸ δέον περιττῆς.